

A lelkipásztori fájdalom Jézus példázataiban

A növekedés kísértése

Időpont: 1941. március, evangélizációs heti bibliaóra

Helyszín: Sopron, Evangélikus Teológia Otthon

Alapige: Mt 13,31–32.

Más példázatot is adott eléjük, mondván: Hasonlatos a mennyeknek országa a mustármaghoz, amelyet vévén az ember, elvete az ő mezejében; Amely kisebb ugyan minden magnál; de amikor felnő, nagyobb a veteményeknél, és fává lesz, annyira, hogy reá szállanak az égi madarak, és fészket raknak ágain.

A példázatnak kétféle magyarázata van. Az egyik a régi, elfogadott magyarázat az egész példázatot vigasztaló és reménységet keltő példázatnak akarja feltüntetni. A kicsiny kezdetben dolgozó Isten országa munkásainak a reményét akarja felkelteni. Azzal biztat, hogy nem lesz Isten országa mindig olyan kicsiny, mint most. Megnő, mint a mustármag fája. A másik magyarázat szerint a példázat nem vigasztalás, hanem figyelmeztetés. Az újabb exegeták és a Szentföld-kutatók mutatnak rá arra, hogy van a példázat végén valami, amiből világos, hogy figyelmeztetés akar lenni: Rászállnak az égi madarak, és fészket raknak az ágain. Azt állítják, hogy az „égi madarak” a Bibliában mindig a gonoszok a képviselői. Itt arról van szó, hogy vigyázz, most még kicsiny Isten országa, most még nem fér hozzád a sátán, de ha megnő, akkor rászállnak az égi madarak, a sátán, és fészket rak a között.

Melyik magyarázat az igaz? Jézus maga a mustármagról szóló példázatot nem magyarázta meg, tehát nem lehet eldönteni a kérdést, de nagy a valószínűsége, hogy mind a két magyarázat igaz. Tehát vigasztalás és féltés is. A kisebbségi sorsban élő keresztyénséget biztatja, hogy meg fog nőni. Azokat pedig, akik azt gondolják, hogy a mustárfává növekedett keresztyénségben már semmit sem kell csinálni, figyelmezteti, hogy vigyázz, mert ha megnő a hajtás, akkor beférkőzik a gonosz. Ezt a felfogást igazolja az egész történelem. Igaz, hogy a keresztyénség a mustármagnyi kezdetből kinőtt, már nem jár gyermekcipőben. Az északi sarktól a déli sarkig hirdetik Krisztusnak a dicsőségét. Ma nincsen még egy olyan általánosan elterjedt világjelenség, mint a keresztyénség. Tényleg igaz, hogy a keresztyénség a kicsiny kezdetből hatalmas fává növekedett. De a történelem igazolja azt is, hogy milyen veszedelemmel jár ez a növekedés. Nagy Konstantin ténykedése és az erőszakos, gyors térítések mind arról beszélnek, hogy a növekedésnek megvan a maga nagy veszedelme és kísértése a keresztyén egyház életében. Itt bontakozik ki előttünk ebben a példázatban Jézusnak egy új lelkipásztori fájdalma: Vágyódik a növekedés után, és fél a növekedéstől. Kimondhatatlanul szeretné, hogy nőjön a keresztyénség munkája, és fél attól, hogy megnő.

I. Tudjuk nagyon jól, hogy Jn 3,16-ban a görög szövegben a világ a „kozmosz” szóval van kifejezve. Tehát Isten az egész kozmoszt akarja megváltani, nem csak az embert. Aki Róm 8-ban a teremtett világ sóvárgását olvassa, az meg tudja érteni, hogy Jézus célkitűzése milyen egyetemes, az egész világ megváltását magában foglaló célkitűzés. A missziói parancs sajátos megfogalmazása (Mt 28,19) is ezt igazolja. Gondoljuk meg, hogy ebben a rövid két versben

hányszor fordul elő a „minden” szó: minden hatalom...minden népeket... mindazt, amit megparancsoltam... minden napon... – Így csak az az ember beszélhet, aki a saját maga céljaiban és elgondolásaiban határokat és kivételeket nem hajlandó elismerni, hanem jogigényt jelent be az egész teremtett világra. 1Tim 2,4-ben is az van, hogy Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön.

Jézusnak ez a célkitűzése: vágyódik az után, hogy munkája növekedjék, és betöltse az egész világot. Ez a vágyódás maga is fájdalmat jelent. Ez Jézus örök telhetetlensége, szent telhetetlensége. Ez eredményezi, hogy mindig azt keresi, ami hiányzik, és nem azt nézi, ami megvan. Lk 15-ben a pásztor otthagyja a 99 bárányt, és elmegy megkeresni a hiányzó egyet. A tékozló fiú atyja várja őt. Nem arra néz, aki otthon van, hanem arra, aki hiányzik. A szegény asszony két fillérjével kapcsolatban is azt látjuk, hogy az adakozásban sem azt nézi, ami van, hanem azt, ami nincs: nem azt nézi, hogy mi van benne a gazdagok adományában, hanem azt, hogy mi hiányzik belőle, és ugyanakkor a szegény asszony adakozásában is azt látja meg, ami nincs benne. Jézusnak ez a nagystílúsága nagyon sok fájdalmat okoz neki. Ez jelenti számára, hogy minden meglévő feletti örömét letompítja a hiányzó feletti fájdalom. Egy bűnös ember több fájdalmat tud okozni Jézusnak, mint amennyi örömet ezer igaz szerezhethet neki.

Jelent ez egy másik fájdalmat is. Fáj neki, hogy övéi ezt a fájdalmat nem tudják megérteni. Mt 11 mutatja, hogy Keresztelő János sem érti meg célkitűzésének mindenre kiterjedő voltát, és fáj, hogy nem tudja megérteni, hogy ő mindent megtesz, hogy hirdettessék az evangélium, és hogy őt nem lehet számonkérni, hogy Isten országa miért nem nő jobban. Ugyanez a türelmetlenség volt meg a tanítványok lelkében is ApCsel 1 szerint, és Jézus utolsó szava is éppen ebben a türelmetlenségben való rendreutasítás: „*Nem a ti dolgotok tudni az időket és az alkalmakat...*” Jn 21,22-ben ugyanez az elutasítás Péterrel szemben, „*Mi közöd hozzá...*” Ezek az emberek nem tudják megérteni, hogy ő maga is mennyire vágyódik az után, hogy nőjön Isten országa.

Ez az elégedetlenség a keresztyénség munkájának arányaival szemben megvan az Úr ellenségeinél is. Hányszor olvassuk, halljuk, hogy kétezer év óta itt van a keresztyénség a földön, és kiadta a programot: Békesség az embereknek, és a földön jóakarát. Hogy következett ez be? Kimondhatatlanul sok fájdalmat jelent ez Jézus Krisztusnak. Márk elbeszéli, hogy Jézus elmegy Názáretbe, hatalmas dolgokat szeretne ott tenni, a szülőföldjén is, de nem tehet semmi csodát az ő hitetlenségük miatt. Az Úr itt járt ezen a földön, velünk jár ma is, szíve tele van vágyakozással, és nem tud semmit sem csinálni, a vakok továbbra is vakok maradnak, a sánták és bűnösök hordják tovább is bűneiket hitetlenségük miatt. Mennyire fájhat Jézusnak, hogy most a názáretiek neki tesznek szemrehányást, hogy nem csinált csodát köztük. És hogy emberek tesznek szemrehányást, hogy nem halad a keresztyénség. Valami mást, valami nagyszabásút várnak, valami eget-földet rengetőt, és hogy nem történik mindez, annak is mindig a szemrehányók az okai.

II. Jézus fél is a növekedéstől. Fél attól, hogy oda fognak fészkelni a keresztyén élet fájára a gonosz madarai. Hogy Jézusnak joga volt félni a növekedéstől, azt az egész keresztyén egyház történelme igazolja. A növekedés mindig kimondhatatlan veszedelmeket rejteget magában.

1. A növekedés első nagy veszedelme, hogy vízszintesen nő. Ez a példázatban is világos. Hova tudnak a madarak fészket rakni? A sudárra? Csak a terjeszkedő ágakra. Az őskeresztyénség és a mai keresztyénség között éppen ez az alapvető különbség: ez a vízszintes

kiterjedés. Amikor kicsi volt a keresztyénség, felfelé nőtt, amikor naggyá lett, elkezdett hízni. Túlhízott keresztyénség a mi keresztyénségünk. Sokkal szélesebb, mint amilyen magas. Gnóm. Az Úr is abban látja Isten országának az ellenségét, hogy megkövérednek a szívek. Ilyenkor azért marad el a felfelé való növekedés, mert az önbiztonsága nagyobb lesz a keresztyénségnek, és megszűnik az Istenre való utaltság érzése. Ellaposodik az egész keresztyénség. Ilyenkor lesz a keresztyénség szociális keresztyénség, ilyenkor lesznek a mellékes dolgok fontosakká.

2. Veszedelme a naggyá lenni akarásnak, hogy úrrá lesz a keresztyénségben a tömegek utáni sóvárgás. A tömegeknek nagy vonzerejük van. Mikor ez a vágy uralkodóvá lesz a keresztyénségben, akkor kezdi el a tömegek kegyét keresni, és ennek a révén csúsznak be hamis, oda nem való dolgok. Elfelejtji, hogy Isten népe mindig kisebbségben volt és lesz ezen a világon. A széles úton jár a többség. A keskeny úton mindig a kisebbség jár. A tömegek hajlandók vallásosak lenni, csak megvan a maguk saját vallása. Amikor valamelyik egyház az óember vallásosságát legyezgeti, megmozdulnak mellette a tömegek. Nem szabad sem keresni, sem irigyelni a római katolikus egyház tömegeit. Minden egyház, amely a maga kisebbségi állapotát utálatosnak és kényelmetlennek érzi, kitarja a maga ágait: jöjj gonosz, és rakj fészket az én életem fáján.

3. A növekedéssel együtt járó veszedelem, hogy a tömegek miatt elhanyagolja a kicsiny dolgokat. Az Úr Jézus valami egészen sajátosan vonzódott a kicsiny dolgokhoz. Álltak körülötte nagy tömegek is, de ő nem csak ezekkel törődött. Akkor volt elemében, amikor egy emberrel beszélt. Amikor Nikodémus felzörgeti, amikor a samáriai asszonytól vizet kér, Zákeussal szóba áll. Amikor az egyházban úrrá lesz a növekedés vágya, akkor a lélek eltűnik az egyházból. Akkor már egy lélek se nem oszt, se nem szoroz. Akkor már nem érdemes prédikálni ott, ahol csak két öregasszony ül a templomban, elég, ha valami százéves agendából felolvasunk egy imádságot, vagy éppen hazaküldjük őket. Nem érdemes egy gyermeknek utánamenni a szórványba hitoktatás végett. Az a keresztyénség, amelyben úrrá lett a nagyság vágya, nem tud dolgozni az angyalok alázatosságával, Lk 15,8. Van-e olyan érték az evangélikus egyház számára egy bűnös ember, hogy örülni tud a megtérésén?

4. Elfeledkezik a keresztyénség a mustármagszerű fejlődés törvényéről. A keresztyén egyházban minden kis kezdetből indul. Minden nagy hangon indított mozgalom a keresztyén egyház életében kudarcba fulladt. Ott, hol naggyá akar nőni a keresztyénség, ott vannak a nagy gründolások. Nekünk, magyar evangélikus lelkipásztoroknak, sokszor kellene elolvasnunk a mustármagról szóló példázatot, hogy benne meglássuk Jézus fájalmát. Ebben benne van, hogy nem nő úgy, ahogy kellene, de benne van az a fájdalom is, hogy a parányi mustárfáknak a gondozása olyan elhanyagolható mennyiség szolgálai számára. Nem szabad nekünk megalkuvások árán naggyá lenni akarni. Az égi madaraknak a mustárfán való fészekrakása a keresztyén egyház életében a megalkuvás. Nem szabad elfelejtenünk Luther hasonlatát az égi madarakról: Azt nem tudjuk megakadályozni, hogy a gonosz madarai átrepüljenek a gyülekezett felett, és piszkot szórjanak arra, de hogy ott fészket rakjanak, otthont találjanak, arról tudunk tenni. És kell is tennünk.

Ámen